Трибуна вільного українського слова на вільній американській землі

СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

Адреса Редакції і Адміністрації: "Svoboda", 81-83 Grand St., Jersey City 3, N. J.
Телефон: HEnderson 4-0807, 4-0237
Тел. УНС: HEnderson 4-1016

РІК LX. Ч. 246. ДЖЕРЗІ СИТІ І НЮ ЙОРК, СЕРЕДА, 17-го ВЕРЕСНЯ 1952. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ — FIVE CENTS No. 246. JERSEY CITY and NEW YORK, WEDNESDAY, SEPTEMBER 17, 1952. VOL. LX.

МОЖЛИВІСТЬ ОБ'ЄДНАННЯ РОБІТНИЧИХ ОРГАНІЗАЦІЙ

Ню Йорк. — Заклик до об'єднання осередих робітничих організацій в одній краєвій федерації для зміцнення політичних впливів робітництва прийшов на денний порядок в часі відкриття конвенції Американської Федерації Праці, що відбувається в готелі Комодор з участю 800 делеґатів, які представляють 8,098,302 юнійних членів. 79-літній голова А.Ф.П., Вільям Ґрін, кінчаючи свою вступну промову, проголосив загальний заклик до робітничого об'єднання, вказуючи на потребу порозуміння центральних робітничих організацій, включаючи Конґрес Індустріяльних Організацій та Об'єднаних Вугільних Шахтарів Америки. Згадуючи про шахтарську юнію, Ґрін пригадав, що її голова, тобто Джан Л. Луїс, був досі найбільшою перешкодою до злуки робітничих трганізацій і тому він відповідальний за те, що тепер існують три центральні робітничі організації, обіч кількох могутніх міжнародних самостійних юній. Заки ще скінчилися денні наради федерації, наспіла телеграма від Луїса, в якій він заявив, що він „глибоко зворушений" високоідейним закликом до робітничої єдности і запропонував, щоб Федерація скликала негайно представників краєвих і міжнародних юній на наради з представниками А.Ф.П. в місці й часі, визначеним федерацією. Він заявив, що шахтарська юнія візьме „творчу участь у випрацюванні формули для негайного об'єднання, залишаючи на боці всі юрисдикційні питання, які полагодить апарат, передбачений статутом А.Ф.П."

Змагання до злуки підкреслили інші промовці на конвенції, а один з них, Мартін Т. Лейсі, сказав одверто, що злука потрібна для підтримки кандидатури губ. Адлей Стівенсона. Коли після того губернатор стейту Ню Йорк, Тамес Е. Дюї, виголошував привітну промову, він гумористично завважав, що йому здається, що він прийшов на „демократичний пікнік". — Посилаючи телеграму з заявою готовости до об'єднання, Луїс окремо заповів на понеділок страйк страйк шахтарів м'якого вугілля у східних стейтах, щоб підтримати домагання юнії за підвишку платні на $1.80 денно і дальшого додатку по 10 центів як бонусу від кожної тонни вугілля до шахтарського добродійного фонду.

ПРОВІДНИКИ АМЕРИКАНСЬКОЇ ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ

Члени Екзекутивної Ради Американської Федерації Праці, яка відбуває тепер свою конвенцію в Ню Йорку, нараджуються в актуальних справах в одному з нюйоркських готелів. На фото (від ліва): Дейвід Дубінски і Метю Вол — заступники президента Федерації, президент Федерації Вільям Ґрін та третій заступник президента Федерації Джеймс С. Петрільо. Американська Федерація Праці нараховує 8,000,000 членів та грає одну з рішальних роль в житті країни.

ІДЕН ЗАПОВІДАЄ ЗВ'ЯЗОК БРИТАНІЇ З ЕВРОПЕЙСЬКОЮ ФЕДЕРАЦІЄЮ

Страсбург, Франція. — Британський секретар закордонних справ Ентоні Іден потвердив тут вчора бажання його країни вдержувати тісний зв'язозок та поглиблювати і поширювати співпрацю з об'єднаними на підставі Пляну Шумана в европейську господарську спільноту шістьма країнами, які плянують тепер розвинути свій господарський зв'язок в повну політичну федерацію. Іден промовляв на засіданні Дорадчої Асамблеї Европейської Ради, членами якої, крім об'єднаних Пляном Шумана Франції, Німеччини, Італії, Бельгії, Голандії і Люксембурґу, є теж Британія, Ірляндія, Швеція, Норвегія, Данія, Ісляндія, Греція і Туреччина. Іден заявив, що об'єднані Пляном Шумана країни не встановляють ані подрібного апарату, ані конституційної доктрини, які могли б чимнебудь порушувати суверенні права інших західно-европейських країн, як теж не має тенденцій підпорядкувати їх Европейській Раді, або зробити Европейську Раду апеляційним судом для них. — Натомість вони збережуть свою повну незалежність свобідного розвитку, без будь-яких зобов'язань відносно інших країн, або інших країн відносно них. Твердження Ідена вияснили ситуацію та розвіяли багато сумнівів і побоювань, що створена на підставі Пляну Шумана европейська господарська спільнота може стати перешкодою того розвитку, що його започаткувала Европейська Рада, намагаючись об'єднати европейські країни, без будь-якого обмеження їхньої суверенности. Приявність Ідена та міністрів закордонних справ інших країн в Страсбурґу викликала теж живу дипломатичну акцію в актуальних міжнародних справах.

МОСКВА Й КИТАЙ ДОГОВОРИЛИСЬ В СПРАВІ ПОРТ АРТУРА І ЗАЛІЗНИЦІ

Москва. — Офіціяльне совєтське пресове аґентство ТАСС проголосило урядовий комунікат про вислід совєтсько-китайських переговорів в Москві, з якого виходить, — що Кремль погодився передати своєму китайському сателітові залізницю Чанґчун в Манджурії до кінця цього року, задержуючи натомість спільну контролю Порт Артура аж до часу, доки Москва і Китай не підпишуть мирового договору з Японією. В повідомленні сказано, що переговори вів зі совєтського боку Сталін і міністр закордонних справ Андрей Вишинський, а з комуно-китайського боку керував ними прем'єр і міністр закордонних справ Чу-Ен-Ляї. Розмови — сказано в комунікаті — відносились до низки „політичних і господарських проблем" та вакінчились спільним рішенням — звернути всі сили Китаю та Совєтського Союзу на „скріплення і розвиток приязні та співпраці між ними" та на „скріплення і запевнення миру і міжнародної безпеки". — Крім офіціяльного комунікату, проголошеного рівночасно в Москві і Пейпінгу, опубліковано теж дипломатичні ноти, якими обмінялися Вишинський і Чу Ен-ляї в справі Чанґчунської залізниці та Порт Артура. В ноті Чу Ен-ляї між іншим сказано, що Японія, відмовляючись підписати загальний мировий договір та відкидуючи „мирові пропозиції" Китаю, створила „положення, яке загрожує мирові та створює можливість повторення японської агресії." З уваги на таке положення — Китай запропонував спільне совєтсько-китайське користування морською базою Порт-Артур аж до часу, як Японія підпише мировий договір з обидвома країнами. Комунікат в дальшому стверджує, що обидві країни рішили виконати постанову совєтсько-китайського договору з 1950-го року, яка передбачувала повернення залізниці Чанґчун Китаєві найпізніше до кінця — 1952 року. Той сам договір постановляв, що в тому самому часі Совєти повинні евакувати теж Порт Артур. В повідомленні про совєтсько-китайські переговори та нове порозуміння нічого не сказано про порт Дайрен, совєтська контроля якого мала закінчитися з підписанням миру з Японією. В дипломатичних колах вважають, що нове совєтсько-китайське „порозуміння" є великим неуспіхом для червоного Китаю, бо Совєти не тільки затримають свої війська в Порт Артурі, — але теж в повідомленні про договір нічого не сказано про евентуальну господарську допомогу для Китаю, що мала бути — як це виходило з початкових повідомлень — головною причиною приїзду китайської делегації до Москви.

Нова хвиля антиамериканської брехні в Совєтах

Вашингтон. — Московська радіовисильня розпочала нову хвилю гострих закидів проти ЗДА, підкреслюючи зокрема „жахливі" відносини на ринку праці в Америці. ЗДА, за твердженням Москви, це країна, що її нещадно використовують мільйонери, а це призводить до занепаду робітничої кляси, яка натомість користується усіма благами в Совєтах. Низка внутрішньо-краєвих совєтських радіопересилань, що має заголовок „Так живуть в Америці" розглядається офіційними чинниками ЗДА, як частина загального розсівання ненависти до Америки, яке пляново провадиться в СССР. Між іншими повідомленнями, московське радіо запевняє, що 50 тисяч робітників звільнено з фабрик „Форд Мотор Компані" і 200 тисяч з „Дженерал Мотор", бо ці робітники не могли виконати приспіщених норм праці. Молоді робітники так перелякані небезпечними умовинами праці в американських фабриках сталі, що постала приповідка: „Якщо ви не забиті в Кореї, то поляжете при праці". А біля виробні „Ріпаблик Стіл" в Клівленді, у день виплати, тиснуться до решіток натовпи покалічених, благаючи грошей.

Західний Берлін прохає аліянтської допомоги в справі постачання

Берлін. — Управління Західного Берліну звернулося до аліянтських властей, прохаючи в них допомоги для розв'язки складної проблеми постачання. Діло в тому, що транспортові фірми, які перевозять більшу частину потрібних для населення Західного Берліну продуктів і товарів із Західної Німеччини, починають сьогодні страйк, щоб в той спосіб вимогти на німецьких і аліянтських властях інтервенцію проти тих труднощів, що їх роблять совєтські окупаційні власті під час пропуску вантажних авт із західної Німеччини до Берліна через совєтську зону. — Совєти пропускають тільки приблизно десять авт на годину, задержуючи на контрольних пунктах величезні валки по 300 до 400 авт, які мусять цілими годинами, а то й днями очікувати своєї черги. За той час багато продуктів, зокрема молоко та ярина, — псуються і фірми поносять величезні втрати. Перевозові фірми домагаються тепер від міського управління відповідної рекомпенсати за ті втрати, або відповідної акції, щоб до таких втрат не допускати. Тому, що саме управління Західного Берліну не може задовольнити жадної з тих вимог перевозових фірм, вони звернулися до аліянтів, щоб ті допомогли знайти розв'язку в цій заплутаній ситуації.

Стівенсон за висилку особистого представника до Ватикану

На пресовій конференції в Спрінґфілд, Ілл., демократичний кандидат на президента, губ. Адлей Е. Стівенсон, заявив, що він підтримує думку вислання особистого представника до Ватикану, а не урядового амбасадора тому, що це було б порушення засади окремішности Церкви від держави в Америці. З інших висловів помітне його твердження, що „Айзенгавер піддався Тефтові" і що від тепер Тефт буде вести кампанію за Айзенгавера; дальше заявив Стівенсон, що він не приймає засади підтримки всіх демократичних кандидатів на різні становища, без розбору, тільки кожного окремо; у відповідь на обурення Айзенгавера на його гумористичні завваги на адресу республіканців, Стівенсон сказав, що він дальше буде вести передвиборчу кампанію „на мій власний лад".

ЗДА призначили 139,705,000 дол. на Загальний Фонд Безпеки

Вашингтон. — Аґенція Загальної Безпеки сповістила про призначення фондів на оборонну підтримку для трьох европейських держав. Приділ цей передбачений на 1952-1953 роки й виносить 139,705,000 долярів. З цієї суми найбільше припадає на потреби Британії, бо аж 137,318,000 долярів. На другому місці названо Західню Німеччину, що отримає 1,787,000 долярів, й на третьому Ісляндію з 600,000 долярів. Це призначення — лише перше на цей фіскальний рік й воно не вичерпує запланованої допомоги від ЗДА для зміцнення військової спроможности европейських союзників.

Росіяни „винайшли" також бейзбол

Москва. — Московський журнал „Смєна" у довгій статті під заг. „Бейзбол" твердить, що цю спортову гру винайшли росіяни ще тоді, коли в Америці не було білих людей. „Смєна" описує російську гру, що називається „лапта" і каже, що американці вкрали її від росіян. Російський магазин не бачить у бейзболі нічого „забавного", „шляхетного" ані „безпечного", бо в цій грі і глядачі і самі грачі часто виходять з грища з ранами, а деколи навіть виставлені на небезпеку смерти. Вступ на грища приносить до 15,000,000 долярів, але грачі мало з того користають і вмирають у нужді, стративши здоров'я при всяких „Тиграх" і „Піратах". Американські визначні бейзболісти з гумором читали про цю їхню оборону совєтським магазином та сміялися зі свого убозтва, про яке довідалися зі „Смєни". Американська преса пригадує, що смертельний випадок під час гри в бейзбол трапився був ще 1920, коли грач з дружини „Єнкі" вдарив був м'ячем Рея Чепмана, що спричинило було його смерть. Славні грачі-бейзболісти дістають винагороду навіть і по 100,000 долярів, але вони переходять до інших клюбів добровільно, і зовсім не є „невільниками", як про це пише „Смєна".

Нові великі успіхи аліянтської авіяції в Кореї

Токіо. — Аліянтська авіяція в Кореї здобула вчора нову велику перемогу над ворогом, збивши в повітряних боях над Північною Кореєю дев'ять ворожих літаків, один правдоподібно збивши і два важко пошкодивши. До повітряної битви прийшло під час атаки аліянтських бомбардувальників на промисловий район Сінуїджу на ріці Ялу на корейсько - манджурському кордоні. Ворожі літаки з „протеґованих баз" в Манджурії намагались перешкодити в атаці, але проти них виступили аліянтські турболітаки, що охороняли бомбардувальників, і у висліді прийшло до повітряного бою, — який і закінчився повною поразкою ворога в повітрю, — крім величезних знищень на суші, які спричинило аліянтське бомбардування. Інші з'єднання аліянтських бомбардувальників впродовж дня і ночі бомбардували ворожі воєнні об'єкти майже на цілій території Північної Кореї. На сухопутньому фронті продовжувались із змінливим щастям запеклі бої за поодинокі стратеґічні позиції.

Айзенгавер обурений жартами Стівенсона

Ген. Двайт Д. Айзенгавер, республіканський кандидат на президента ЗДА, виїхавши на дальшу передвиборчу аґітацію, до стейтів середнього заходу, використує давній звичай виголошувати короткі промови з залізничого потягу на наперед запланованих зупинках. В Індіяна Гарбор він з обуренням натаврував тактику свого конкурента, губ. Стівенсона за те, що той послугується кпинами при обговорюванні поважних справ, як напр. Корейської війни, в якій гинуть американські вояки. Айзенгавер дальше таврує адміністрацію Трумана за „розтратність" і „толерування комуністів на урядових становищах". — З інших республіканських висловів помітна заява нюйорського губернатора Тамеса Е. Дюї, що „Айзенгавер" це найбільший республіканський кандидат за ціле сторіччя". Сен. Ирвінґ М. Айвес у промові в Сиракюс, Н. Й., назвав адміністрацію Трумана „некомпететнтною". Сен. Вейн Морс з Ореґон відмовився виступити разом з ген. Айзенгавером на конвенції А. Ф. П. в Ню Йорку в найближчу середу, кажучи, що порозуміння генерала з Тефтом ослаблює його кандидатуру серед робітництва, якого Морс є великим прихильником; Волтер Ліпман, колумніст „Н. Й. Гералд Трибюн" приходить до висновку, що Айзенгатер підписав насліпо заяву згоди з сен. Тефтом на бланкеті, зладженим самим Тефтом.

Совєтські дипломати прибули до ЗДА

Ню Йорк. — Кораблем „Королева Єлисавета" прибули до ЗДА представники СССР, що будуть репрезентувати Совєтів в ОН та у Вашинґтоні. В Організації Об'єднаних Націй представлятиме СССР Валеріян Зорін, що прибув сюди разом з своєю дружиною. Він замінить Маліка, що був представником Совєтів в ОН від 1948 року й що вийшов стрінути свого наступника, вручивши пані Зорін китицю квітів. Новий представник заявив, що СССР пильнуватиме політики миру і співпраці з усіма країнами. Одночасно з Зоріним, прибув Георгій Зарубін, новий совєтський посол в ЗДА, що також заявив, що його діяльність, як амбасадора, буде прямувати зміцнити мир і співпрацю між цими двома країнами. Біля нюйоркської пристані Зоріна стрінули не тільки квіти. Назустріч йому зібралося багато чехів-втікачів, що заграли Шопенівського похоронного марша, на згадку, що саме В. Зорін, бувши представником Москви в Празі, підготовив комуністичний переворот у Чехії, який позбавив цю країну самостійности. Інші чехи тримали транспаренти, на яких було написано: „В. Зорін — керівник ураневих шахт", „Смерть Яна Масарика на вашому сумлінні!", „Валеріян Зорін — ворог Чехословаччини, число 1", „Зорін — кат чехословацької демократії" та інші. Серед них був і напис „Зорін — зверни Підкарпаття!".

Посуха знищила 50% збіжжя в Югославії

Београд, Югославія.— Цьогорічна посуха спричинила втрату половини збіжжя в Югославії, це значить два мільйони тон зерна втратить цього року держава в порівнянні з минулорічним жнивом. Ця втрата перемінена на гроші виносить від 100,000,000,000 до 140,000,000,000 динарів (330—460,000,000 долярів). Прем'єр Тіто заявив, що уряд зможе не допустити до голоду в країні, але понизиться життєва стопа населення і захитається платничий баланс країни. Офіційні державні чинники заявляють, що вони вірять у добровільну додаткову допомогу Вашингтону. Борис Кідріс, голова Державної Економічної Ради, ще минулої зими заявив у парляменті, що Югославія „має моральне право" на допомогу Америки.

Заворушення в Ливані і Єгипті

Дамаск, Сирія. — Сюди надійшли вісті про поважні заворушення в столиці Ливану Бейруті. Опозиція проголосила страйк і мешканці Бейруту не могли дістати харчів. Демонстранти підпалили два авта і вибили шиби в крамницях. Поліція арештувала 35 осіб. Зранили під час заворушень брата ливанського президента. Демонстрували проти здогадної корупції в урядових колах. — Каїро. — В Єгипті викликав заворушення поміщик Адлі Салег Ламлоум, який силою старався знехтувати новий закон про те, що поміщики можуть володіти тільки 200 акрами землі, а решту мали б віддати безземельним селянам. Цей поміщик є власником 1,500 акрів. Його збройний наскок скінчився тим, що його арештувала поліція і він стане перед окремим військовим судом, від якого немає відклику.

СКАСОВАНО ОБМЕЖЕННЯ ПОЗИЧОК НА БУДОВУ ДОМІВ

Вашингтон. — Уряд скасував видані тимчасові обмеження позичок на будову мешкальних і фабричних домів, як теж скасував обмеження завдатків на інтабульовані урядові позички („морґеджі"). Наслідок того такий, що вже можна діставати високі кредити на сплату будівельних довгів ратами. На підставі такої полекші в роздобуванні і сплаті позичок воєнні ветерани могтимуть купувати доми вартістю понад 8,400 дол. за складенням завдатку висотою п'ять відсотків ціни закупна, замість дотеперішнього завдатку висотою на 35 відсотків, коли дім вартував понад 7,000 дол. У практиці це рівняється скасуванні федерального обмеження на всі приватні завдатки, яких домагаються будівельні підприємці при будові домів на замовлення або при продажу вибудуваних домів. Одначе це зовсім природне, що банки будуть дальше обережні в признаванні позичок, щоб забезпечити себе від втрат. На підставі існуючих стейтових і місцевих законів банки не дають позички понад дві третини вартости дому. Яких 70% усіх „морґеджів" походять від приватних установ. За позичку понад таку вартість ветерани можуть дістати ґарантію від Федерал Гавзінґ Адміністрейшен або від Ветеран'с Адміністрейшен. За правилами з 1950 р., згадані установи вимагають завдатку 5% і вище на доми вартістю до 7,000 дол. а до 40% за доми вартістю понад 25,000. Адміністрація Ветеранів не вимагає жадного завдатку на доми вартістю до $7,000.

Сорокгодинний тиждень праці у всіх міських установах

Ню Йорк. — Посадник міста Вінсент Імпелітері заявив на конвенції Американської Федерації Праці, що від 1-го липня 1953 р. всі міські робітники і працівники працюватимуть тільки 40 годин тижнево. Це стосується головно санітарних робітників, які не могли добитися скорочення годин праці. Комісія, що приготовляла поправку робітничих відносин предложила затримати 42-годинний тиждень для санітарних робітників, одначе, на вимогу посадника, поправила плян і в цій справі з таким застереженням, що знижка годин наступить аж літом, хоч робітники в інших ділянках дістануть знижку годин уже від 1 січня 1953 р.

ПОНАД 16,000 ОСЛАБЛЕНИХ НЕРВОВО ПІДУТЬ ДО ВІЙСЬКА

Вашингтон. — Урядовці поборової служби виявляють, що лікарі перевірили стан здоров'я 114,000 молоді, які були поставлені в клясі 4-Ф, тобто в такій, що їхня військова служба відкладена на неозначений час з причини різних умових недомагань. З-поміж цього числа поборова служба признала 16,703 за здібних до війська. Усіх юнаків, призначених до кляси 4-Ф нараховують 300,000, отже треба багато часу, щоб їх перебракувати.

Гостинна Голандія співчуває Українцям

„Нарід і уряд Голандії щиро співчуває незавидній долі українського народу та виявляє великі симпатії до його визвольних змагань, даючи рівночасно повну гостинність та опіку тим українським скитальцям, які опинились на голандській території" — твердить секретар Об'єднання Українців Голандії п. Омелян Кушпета, який був делеґатом українського студентського Т-ва „Обнова" на конґресі „Пакс Романа" і переїжджаючи через Ню Йорк в поворотній дорозі до Голандії — відвідав вчора Головну Канцелярію УНСоюзу і Редакцію „Свободи". П. Кушпета бажав передати американським українцям привіт від їхніх братів в Голандії та висловити їхній подив і признання за ту велику працю, яку виконують американські українці і їх інституції в користь українського народу та його визвольних змагань. З оповідань п. Кушпети виходить, що в Голандії живе тепер коло 900 українців, з того величезна частина, бо коло 800 українок, які ще в скитальських таборах повиходили замуж за голандців, рятуючи себе в той спосіб від примусової репатріяції після війни. Всі українці в Голандії працюють і заробляють на життя, користуючись повними правами і законами країни та охороною голандського уряду. П. Кушпета з гордістю твердить, що між українцями в Голандії, — хоча й є люди різних політичних угрупувань, проте немає жадної партійної боротьби і всі однозгідно працюють в своїй спільній організації, — дбаючи про добре ім'я України та про здобування для неї голандських симпатій.

ІРАНСЬКИЙ ПАРЛЯМЕНТ РАДИТЬ НАД НАФТОВОЮ КРИЗОЮ

Тегеран, Іран. — Збирається нижча палата іранського парляменту, де прем'єр Моссадек має подати до відома свою відповідь на поновні англо-американські пропозиції. Загально твердять, що не прийде до розв'язки нафтового конфлікту, але підкреслюють і ту обставину, що прем'єр Моссадек заявив, як про це доносить орган його партії часопис „Еттелаат", що невірні вістки про зірвання переговорів, та що його контрпропозиції будуть відноситися до справи англійського відшкодовання, і ці нові пропозиції будуть „ясні і докладні". Перешкоди на шляху до осягнення порозуміння лежать у тих двох проблемах. Перше: Іран домагається 137,000,000 долярів, які Англія вже була згодилася заплатити згідно з умовою в 1949 році. Але англійці не годяться на це, бо іранський парлямент не ратифікував був цієї умови. Друга перешкода, це те, що Англія домагається відшкодовання за уневажнений Іраном нафтовий договір, який був важний до 1993 року. Англійці вияснили прем'єрові Моссадекові, що їхні домагання титулом відшкодовання будуть обмежені, і не будуть домагатися винагороди за ввесь втрачений час від тепер до 1993 року.

СВОБОДА SVOBODA
український щоденник UKRAINIAN DAILY

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City 3, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J., on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage privided for Section 1130 of Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$ 5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$ 2.75
В Джерзі Сіті і закордоном:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$12.00	One year	$12.00
На пів року	$ 6.50	Six months	$ 6.50
На три місяці	$ 3.50	Three months	$ 3.50
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (the Ukrainian Weakly, English language suppl.)	
На рік	$ 3.00	One year	$ 3.00
На пів року	$ 2.00	Six months	$ 2.00

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

За оголошення редакція не відповідає.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

КОНВЕНЦІЯ А. Ф. П.

Питання посилення боротьби з Кремлем займе дуже важливе місце в нарадах 71-шої річної конвенції Американської Федерації Праці, яка відбувається в Ню Йорку. До такого заключення можна прийти вже по прочитанні самого тільки звіту Екзекутивної Ради цеї найбільшої робітничої організації в світі. Переломовою буде ця конвенція ще й в тому розумінні, що вона вирішить також питання більшої активности в американській політиці й заявиться, як заповідають, за вибір кандидата Демократичної партії наступним президентом держави. Про це доведеться ще писати, а сьогодні обговоримо тільки відношення АФП до комунізму та комуністичної інфільтрації.

Проводові Американської Федерації Праці треба дати признання за те, що він завжди ставився з однакою увагою, як до небезпеки з боку фашистсько-нацистських диктатур, так і кремлівського тоталітаризму. Цього не можна сказати про другу американську робітничу юнію, Конгрес Індустріяльних Організацій, як думати про її минуле. Від довгих років Меттю Вол, заступник предсідника АФП, намагається при різних нагодах і публічних виступах освідомлювати американське робітництво щодо комуністичної загрози. Не тільки те, АФП старалася також впливати і на політику американського уряду в відношенні до Совєтів, вказуючи постійно на московський імперіялізм та кремлівську агресію, як постійну загрозу Америці й цілому вільному світові.

АФП має по світових осередках, як пише Віктор Різел, свої власні інформаційні бюра, які передають їй багато важливих вістей теж і про пляни Кремля. Буває, що ці вісті вірніші, ніж ті, що їх одержує навіть Департамент Стейту. Прикладом цього може послужити Корея. АФП взивала у свій час американський уряд не відтягати американського війська з Південної Кореї, а її заступник президента вислав навіть телеграму до американського уряду і до секретаря стейту Ачесона, повідомляючи їх про нагромаджені Росією сили в Північній Кореї, призначені на підбиття Південної Кореї й поневолення усього корейського народу. Одначе на цю телеграму дістала вона відповідь „щоб не журитись", але за рік війна в Кореї почалася і сталося те, перед чим АФП вашингтонський уряд перестерігала.

Про ці речі читаємо у звіті АФП, предложенім 775 делеґатам 71-шої конвенції. Ми тільки навели один приклад, але звіт обіймає пляновану Кремлем акцію на підбій цілого світу. АФП перестерігає, що „мабудь нам не вдасться вимимнути нову світову війну", чи її навіть виграти. Тому саме взиває країну до дальшого збросння та побільшення американських військових частин в Европі. До цього звіту Різел додає, що в Москві повинні пам'ятати, що бодай в цьому випадку ненависть до совєтського тоталітаризму не походить з Вол-стріту, від банкирів і їм подібних, але від американського робочого люду. Звіт має 240 сторін. Він виявляє, що були і далі є виразні, глибокі розходження між АФП і Департаментом Стейту щодо відношення до совєтської небезпеки. „Совєтські провідники, мусять бути знищені, так, як це сталося з нацистськими, інакше не буде ніколи спокою" — так треба розуміти, пише Різел, уже другу перестрогу АФП, над якою треба тепер усім нам добре застановитись.

Ми, американські українці, можемо таке становище АФП тільки повітати, бо воно відповідає не тільки нашим почуванням і переконанням, але також є і вислідом наших інформацій, спертих хоч би на тих зізнаннях живих свідків кремлівської тиранії, які недавно до нас прибули.

Наш справжній приятель

„A friend in need is friend indeed" — каже старе англійське прислів'я, відповідником якого є наше українське твердження, що справжнього приятеля пізнається в біді. Таким справжнім приятелем українському народу є сенатор Г. Александер Смит з Ню Джерзі. Сьогодні навряд чи є в світі українська людина, яка має доступ до вільної преси та яка не чула б про цього великого приятеля власне тих народів, що, як український, находяться в найбільшій біді, бо в поневоленню. Цю приязнь сенатор Смит виявив і потвердив безліччю фактів, практично цілою своєю довголітньою та багатобічною суспільною працею на найбільш відповідальних постах. Заступництво справи поневолених народів в Конґресі Злучених Держав, його праця у важливому сенатському комітеті закордонних справ, його найактивніша підтримка законодавства в користь скитальців, його численні виступи та послання надії для поневолених народів, аж до безлічі особистих інтервенцій в індивідуальних іміґраційних клопотах поодиноких людей, це неперевершений реєстр заступництва сенатора Смита в користь чи то національностевих груп в Америці, чи народів їх походження в Европі.

Сенатор Г. Александер Смит народився в Ню Йорку в 1880 році. Закінчивши правничі студії в Прінстонському і Колумбійському університетах, він деякий час займався адвокатурою, але завжди був насамперед громадянином і занімав високі суспільні пости. Як спеціяліст в міжнародному праві і в роках 1920-1927 екзекутивний секретар Прінстонського університету, він виховав велику кількість правників і спеціялістів власне в тій важливій ділянці суспільної науки. В 1918 р. сенатор Смит був членом штабу очолюваної Гувером відомої Американської Харчової Адміністрації, що рятувала від голодної смерти знищені війною европейські країни. Від того часу він був членом або співробітником багатьох урядових аґенцій, що займались закордонною політикою, або закордонною допомогою. В 1944-тому році він був обраний сенатором Злучених Держав із стейту Ню Джерзі і від того часу він, як член сенатського комітету закордонних справ, став в цій найвищій американській законодавчій установі справжнім чемпіоном визвольної справи поневолених народів.

Сенатор Смит був минулої неділі почесним гостем на прийняттю, яке влаштував Український Республіканський Комітет стейту Ню Джерзі. Виступаючи перед невеликою громадою тільки спеціяльно запрошених представників деяких центральних і переважно місцевих американсько-українських інституцій, сенатор Смит своєю інтимною розмовою, своїми висненнями, відповідями і навіть запитами тільки потвердив те, що сьогодні кожний американський українець знає — свою направду щиру приязнь та симпатії до українців та їх змагань. При цьому найважніше — як це ствердив на тому ж прийнятті голова Українського Відділу в Краєвому Комітеті Республіканської Партії п. Д. Галичин, що сенатор Смит є приятелем українців не тільки перед виборами, але головно після них.

Серед безлічі ворогів українського народу і української визвольної справи, приязнь сенатора Смита має неоцінену вартість. А одинокий спосіб здобути і мати приятеля, це бути самому приятелем — твердить Емерсон. Ми переконані, що українці стейту Ню Джерзі матимуть це на увазі, а недалекі вже вибори до Сенату дадуть їм можливість і нагоду це засвідчити.

Що криється за партійною імпрезою Кремлю?

Кремлівські диктатори з Політбюро ухвалили себе переіменувати на президію, а цілу ВКП(б) — на Комуністичну партію Сов. Союзу; Оргбюро запляновано скасувати — його функції переходять до Секретаріяту. Такі найголовніші запроєктовані зміни, що їх формально має схвалити всесоюзний партійний з'їзд. А щоб хто, бува, не подумав, що це лише зміна вивіски, то вже в серпні, за два місяці до з'їзду, почато (розуміється, директивно, з гори!) передз'їздову „дискусію" про хиби партійного життя.

Поставимо питання: вимагав цього партійний загал комуністів, чи бодай якісь окремі виступи, окремі голоси за тим, що потрібні якісь зміни в партії, потрібна дискусія і з'їзд?

Розуміється, нічого подібного. Партійний загал заскочений цим так само, як і весь загал людности СССР, як весь політичний світ закордону. Можна напевно сказати: партійна маса найкраще розуміє, що не в проєктованих змінах різних статутових точок і назв суть справи, а в черговій, і то на широку скалю перетрусці партійних кадрів. Має піти геть велике число нинішніх членів партії. Лише не дано нікому, крім кремлівських авґурів, знати — хто саме має (мусить) піти геть? Тож, річ ясна, всі хвилюватимуться, всі посилять „пильність" і прояви віддаености дорогому Сталінові. Вже виграш — і не маленький!

А тут ще ця вимога критикувати („дискусія"!) хиби партійного життя! Це ж „заріз" для звичайного партійця. Бо що він може критикувати, над чим дискутувати — чи ж його цього вчили коли в СССР? Він, партієць, навчений лише критикувати (точніше, як на тамтешні умови, викривати) ближніх — рівних собі й нижчих — боронь Боже чіпати начальство! Критикувати за підшептом партійного секретаря вже ним „узятих на мушку" своїх товаришів чи співробітників — така „критика" осіб, людей (ніхто бо не поважиться в СССР критикувати систему, устрій, партійну лінію!) — це узаконнена совєтами явна форма доносу, поруч із широко практикованим тайним донощицтвом. Ось цього явного і тайного донощицтва на людей, своїх ближніх — комуністи (і не тільки комуністи) в СССР добре навчені, добре призвичаєні. І вони це й робитимуть зараз „у всесоюзному маштабі" — бож є директива ЦК, і треба негайно „загострити чуйність", „включитися" у виконання цекістської директиви про „дискусію й критику в партії". До цього ще більше спонукує страх, звичайний страх сталінського змовника-раба, що хтось інший з ближчого оточення, з товаришів і співробітників „скритикує" його „оперативніше", тобто нахабніше й швидше, ніж він сам того. Так було за попередніх кампаній „критики й дискусії" — так буде й тепер.

Чи кремлівські головачі про це знають? Чи здають собі справу з того, що порядком кампанії, від них проголошеної, посиплеться маса цілком безпідставних, цілком безглуздих „критичних" викривань? Знають дуже добре і смакують наперед, бо це — саме те, що їм потрібно. Це дасть Політбюрові формальні підстави зліквудувати як небажаних „скритикованих", так і небажаних з-поміж „критиків": перших за дійсні чи уявні (це абсолютно байдуже!) гріхи проти влади, а других — за „наклепи" (хоч би йшлося про достоменну правду!). Зручність такої „общупки" в тім, що Політбюро і мудрий вождь стоятимуть ніби збоку — партійна маса, сам народ — мовляв — карає своїх ворогів і злочинців! Підкреслюємо ще раз: кого саме треба покарати — Кремль вирішує здебільша наперед, на основі власних міркувань, що для них матеріяли від „критики й дискусії" правлять лише за формальне прикриття.

Тепер інше питання: для чого Сталінові саме тепер знадобилась отака генеральна „перетруска" в партії? Що він має на оці цим осягти?

Це питання дуже важне. І то не тільки для людности СССР, отже й України, але й для вільного світу закордону, для його дальших взаємин з Совєтами.

Та наголосімо спочатку незаперечну тезу: що диктатор не може плянувати послаблення, лише навпаки — посилення диктатури. Той факт, що акцію започатковано в маштабі всесоюзному і саме тепер, — свідчить, що з кремлівською диктатурою дещо не гаразд, що вона, за самопризнанням вождя і соратників, виявляє певні ознаки послаблення. І це дійсно так.

В часі війни і перших повоєнних років, Кремль мусів був дати людності СССР сякі-такі „духові концесії", тут і там трохи „поступити". Це нам кажуть розповіді людей, що перебігли на Захід вже в повоєнних роках. Це саме можна бачити з тодішніх пресових публікацій на батьківщині, зокрема з творчости таких наших письменників і поетів як Юрій Яновський, Максим Рильський, Володимир Сосюра та інші. Ці мистці протягом недавніх 1942-1944 р.р. дали ряд творів, де оспівано таки Україну, її природу і народ, без обов'язкового славословлення Сталіна і взагалі без примусового партійно-совєтського асортименту в тексті. Ці твори з обігу ще не вилучено, хоч „скритиковано" і авторів змушено „каятися".

Річ ясна ,що для Москви цього мало: вона охоче знищила б як самі твори, так і їх авторів. А що цього досі не зробила — то знак, що жде слушної нагоди. Ось, власне, і в цій точці не добро, а лихо ворожить нам нагла директивна дискусія і заповіджений з'їзд.

Таксамо Кремль вважає, що пора витравити геть усякі сліди „попуску" в галузі церковно-релігійній і, дуже можливо, й тут використає нагоду партз'їзду.

Є в Сталіна й інші, не менш важні справи до полагодження, що виникли на ґрунті і в зв'язку з недавньою „побідоносною" війною. Не секрет, що сьогодні в лавах компартії набралось чимало людей з свіжими бойовими заслугами. Ці „герої вітчизняної війни" Сталінові немилі таксамо, як немилі йому були свого часу „герої громадянської війни", яких він саме тому й знищив у великій провокації з Тухачевським, залишивши кількох покірних телятох. Бо люди з якимись об'єктивними заслугами, об'єктивними даними на більшу ролю в житті суспільства й держави — диктаторові непотрібні; більше того — стоять на заваді, це його потенціяльні вороги. А ще коли вони дозволяють собі забувати, що за всі свої заслуги вони мають дякувати день-у-день Сталінові, що він, кремлівський „корифей" — єдиний справжній герой і геній, — то їх пісня скінчена.

Можна не сумніватися, що більшість „вітчизняних героїв"-партійців після з'їзду піде в тінь.

Армія завжди була під пильною обсервацією диктатора. Сьогодні в її кадровому складі ще багато людей — і людей партійних! — які по декілька місяців (а дехто більше року) перебували з армійськими залогами в різних місцях культурних країн Заходу: Німеччини, Австрії, Чехо-Словаччини тощо. Мали, отже, змогу бачити і порівнювати життя людности там — і в себе, в СССР. Не треба навіть бути „корифеєм" і „генієм", щоб збагнути їх дійсні враження і висновки. Чи ж можна після цього диктаторові на них цілком покладатися? Чи не безпечніше їх розкритикувати і позбутися!

Партз'їзд під мудрим водійством диктатора має дати до цього добрий трамплін.

Та це ще не все. Людська натура завжди була і є схильна до ілюзій, що будяться з особливою силою при всякого роду дійсних чи уявних змінах. Породжені війною ілюзії в масах людности СССР вже видихались, втратили поживну силу (мова в данім випадку вже головно про безпартійну масу — мільйони колгоспників, робітників і трудової інтеліґенції). Необхідний, отже, новий „застрик" ілюзій згори, від партії в маси; необхідна „зміна". Змучена людність напевно думатиме, що це зміна до кращого, бо гіршого, ніж є, годі собі уявити. Таким чином можливе на деякий час певне психічне відродження — що,

(Закінчення на стор. 3)

Д-р Володимир Ґалан

ЗУАДК В МИНУЛОМУ І МАЙБУТНЬОМУ

I.

Останнім часом про діяльність та проблеми ЗУАДКомітету почали писати особи, які їх не знають і не розуміють. У відповіді на ті писання хочемо пригадати, що таке ЗУАДК, що він зробив для нашого громадянства і що може, чи повинен зробити в майбутньому. Розглядаючи справи ЗУАДК, треба постійни мати в увазі проблему Суспільної Служби американських українців разом із харитативно-допомоговою акцією українцям у всіх частинах світу.

ЗУАДК — це гуманітарно-харитативна інституція американських українців, створена в 1944 році, у хвилині найбільше політично неприхильній для українців у всьому світі. Тільки завдяки демократичній системі Злучених Держав, заіснував факт, що американський уряд не міг відмовити своїм громадянам вести харитативну діяльність в користь своїх братів по крові поза межами ЗДА. Сильна тоді большевицька струя ставила різні перешкоди, але наша українська громада з повним спокоєм, енергією і посвятою відбила всі ворожі атаки і вийшла з цієї боротьби переможно.

Ця нова українська установа впродовж перших років не мала ні власної канцелярії, ні теж ні одного платного урядовця, а зібрала по день 1 січня 1947 року суму 221,967,43 дол. Це не були гроші, які зложено на оплачення коштів переселення, чи сплати цих коштів. Це була пожертва українського громадянства Злучених Держав на допомогові цілі. Не було ще тоді нової іміґрації, а Український Конґресовий Комітет вів ще окрему свою збірку. Згадаю про це на доказ громадського вироблення і патріотизму нашої старої генерації в ЗДА. Крім цього в той же час жіноча секція ЗУАДК вислала потребуючим українцям до різних країн понад тисячу балів одежі, харчів і ліків, що дає понад півтори мільйона фунтів. Управа ЗУАДКомітету перевела тоді ще й велику оборонну акцію українських скитальців перед військовими властями і політичними чинниками. ЗУАДК ніс підмогу для всіх українських громад на вигнанні, щоб залеґалізувались у різних державах (в Бельгії, Франції, Італії) й в той спосіб помагав зорганізованню українського життя в тих країнах. А коли представникові ЗУАДКомітету вдалось у січні 1947 року прорвати „залізну заслону" і дістатись до Німеччини (бо тоді у цих політичних обставинах „залізна" заслона для американських українців замикала цілу Німеччину й Австрію) в житті ЗУАДКомітету наступила нова доба великої праці, затвердженої офіційними найвищими державними і міжнародними чинниками. Таким чином наша допомога недержавній нації отримала визнання, як допомога іншим державним націям. Цей факт добре зрозуміли наші вороги. На жаль не зрозуміли цього, чи не хотять ще й досі цього розуміти ті, що не визнають ніякої корисної праці, що не зроблена в імені їхньої групи.

Праця, зроблена ЗУАДКомітетом, відома хоч би з самих звітів, що появились у нашій пресі. Думаємо, що ЗУАДК матиме ще змогу зібрати те все у свойому альманаху. Все ж таки варто зацитувати офіціяльну характеристику діяльности ЗУАДКомітету у недавно виданій американським урядом книзі під назвою „Історія Ді Пі". Там побіч довгого розділу про діяльність ЗУАДК, яке вже передрукували деякі наші пресові органи, пишеться про ЗУАДК таке:-

„Досвід Стейту Меріленд є спеціяльно повчальний, бо цей Стейт розвинув зокрема тісну співпрацю з одною із Допомогових Аґенцій, а саме із Злученим Українським Американським Допомоговим Комітетом і при допомозі закордонних станиць цієї організації Меріленд дістав фармерів до Стейту".

Коротко можна згадати такі головні осяги ЗУАДКомітету в дотеперішній діяльності:

1) ЗУАДК зібрав поверх $1,140,000, а теж три мільйони у формі харчів, одежі й ліків.

2) ЗУАДК перевіз до ЗДА понад тридцять три тисячі українських скитальців.

3) ЗУАДК ніс правну опіку всім українцям, розкиненим у світі і причинився своєю акцією до припинення висилки українських скитальців „на родіну".

4) ЗУАДК заступав українців перед урядовими чинниками у ЗДА, як теж у інших країнах і його акція увінчалась визнанням української національности в документах українців.

5) ЗУАДК вів усі важкі справи переселення поза законом про переселення Ді Пі і ввесь час помагав і далі помагає новим іміґрантам інтервенціями в консулярних і інших іміґраційних урядах; зокрема треба відмітити старання ЗУАДКомітету в справі переселення колишніх вояків дивізії „Галичина".

6) ЗУАДК ніс і несе матеріяльну і моральну допомогу всім потребуючим українцям у всіх закутках глобу.

Внаслідок визнання ЗУАДКомітету найвищими урядовими чинниками у ЗДА, як теж міжнародніми чинниками, ЗУАДК став єдиною незалежною, леґальною того роду українською допомогово-харитативною установою у світі. Саме завдяки цьому визнанню ЗУАДКомітет міг і може переводити всі інтервенції перед американським урядом, як і на міжнародному полі. Завдяки цьому визнанню ЗУАДК — як харитативна організація звільнений від податків, як теж має правну основу нести допомогу і вести оборону українських скитальців і втікачів у світі та й повести широку організацію Суспільної Служби для українців у ЗДА.

Значить ЗУАДК має сильні непохитні основи для своєї найширшої діяльности і лише потребує широкої співдії українського громадянства, щоб свої завдання виконати. В порівнянні з іншими подібними установами ЗУАДК виконав велике діло непомірно малими коштами. Та це наслідок співпраці і посвяти зорганізованого українського громадянства у ЗДА, наслідок повної посвяти праці Управи ЗУАДКомітету і її працівників. Самі осяги ЗУАДКомітету говорять за себе. Це осяги усіх нас, цілого нашого громадянства ,усієї нашої справи.

Вол. Дорошенко

З МОЇХ СПОГАДІВ

(3)

У Шухевича збиралася тоді чимала компанія, — крім Стефаника, — д-р Володимир Бачинський, Антін Крушельницький, д-р Левко Бачинський, адвокат із Станиславова та інші діячі — все давні мої добрі знайомі. Стефаник, Левко Бачинський і Крушельницький були дуже сумні. Вони були страшенно зажурені й заклопотані своїми родинними та місцевими громадськими справами, від яких так неждано-негадано й не знати, на як довго, були відтяті польсько-українською боротьбою у Львові. Вони рвалися чимдуж додому, щоб там, на свойому ґрунті провадити українську організаційну роботу. Їх журбу й невеселі розмови часто-густо переривала несподівана польська кулька, що пробивши шибу, залітала до кімнати, й примушувала нас схилятися або кидатися на бік. Це ще більше підносило нервовий настрій Левка Бачинського, що не міг здержатися від сліз і наставав на своїх товаришів мерщій тікати зі Львова, поки є час. Отож, скориставши з першої нагоди, Лев Бачинський і Крушельницький пішли пішки на Винники, потягнувши з собою й Стефаника.

III.

Погляди Стефаника на політичні й літературні справи

Нав'язані тоді мої взаємини з Стефаником скріпилися пару років пізніше, коли в Галичині устабілізувалися відносини й відновилося перерване воєнними подіями українське літературне життя. Стефаник став окрасою тодішньої нашої белетристики, продовжуючи по короткій перерві, викликаній польсько-українською боротьбою, розпочатий так гарно у Відні новий період своєї літературної творчости. В своїх літературних і фінансових справах — славний письменник вічно був у довгах — зчаста приїздив тепер до Львова.

Невеличкого його господарства ледви ставало на прожиток родини. А тут підростали сини, треба їх посилати до школи. В грошевих справах Стефаник — удавався звичайно до Миколи Заячківського, або до Миколи Шухевича, які допомагали йому своїми зв'язками з львівськими фінансовими установами. В літературних — до Вол. Гнатюка, що провадив разом зі мною Українську Видавничу Спілку й відновлений у 1922 р. у Львові за редакцією Дм. Донцова „Літературно-Науковий Вістник", а також до мене. Я тоді брав діяльну участь в українській журналістиці та старався звербувати Стефаника й М. Черемшину до співробітництва в органах, де й сам працював.

Кожного разу, як Стефаник заходив до Гнатюка, я обов'язково з ним стрічався, бо не було дня, щоб я не бував у Гнатюка: або я сам приходив до Гнатюка, або він мене кликав. А то й сам Стефаник відвідував мене, тим більше, що я жив тут же, над Гнатюками. І так між нами повстали близькі, дружні відносини. А коли я одружився, Стефаник став приятелем цілої моєї сім'ї й хрищеним батьком моєї доньки.

На жаль не судилося мені ані разу побувати в нього в Русові, хоч він раз-у-раз запрошував відвідати його, „щобисьте, як писав одного разу, побачили чоловіка, про якого так багато пишете, в неґліжу" (лист із 20 січня 1925 р.). Запрошував Стефаник і пізніше, коли я оженився, щоб приїздив разом із сім'єю. Але різні справи — службові або літературні, а головне матеріяльна неспроможність ставали мені на перешкоді. Та й якось ніяково було „нападати" його цілою родиною. Дуже шкодую, що не зібрався побачити його. Треба було перебороти всі трудноці, а таки поїхати, а то відкладав до кращого часу, а чоловік тимчасом узяв і вмер!

Живою пам'яткою наших дружніх відносин полишилося у мене кілька Стефаникових листів до мене, незвичайно важливих для пізнання його літературної творчости. Їх я й кладу в основу цих своїх спогадів, тим більше, що нелегко тепер мені відтворити з пам'яти все те, про що ми розмовляли, зустрічаючися з ним. Говорили про всяку всячину, як це буває при зустрічах, а головно, розуміється, про різні літературні та громадські справи. Стефаник цікавився всім і розмовляти з ним було приємно. Говорив він дуже дотепно, з прикметною йому отвертістю, по-мужицьки, нічого не завиваючи в бавовну. Його мову, далеку від усякої сальоновости, його гостре слово, певно добре тямлять усі ті, що стрічалися з ним, а передовсім літератори, що бачилися з ним у тому часі в каварні, при нагоді якихсь імпрез, що змушували його прибути екстра до Львова.

Цікавлячися політичними справами, Стефаник проте так званої у нас практичної політики не любив і до політикування ставився з відразою, дарма, що йому самому довелося довгі роки брати участь у політиці. Та він і на власну політичну працю (за Австрії Стефаник був послом до віденського парляменту, а за України — членом Української Національної Ради у Львові, а потім у Станиславові, й Трудового Конґресу у Києві) дивився доволі скептично й не любив про неї згадувати. В парляменті він ні разу не забирав голосу, але як громадянин, брав участь у громадському й політичному житті краю й не раз виступав із промовами на вічах або принагідних зборах чи урочистостях, напр. Шевченкових роковинах. Але на парляментарну балаканину дивився скептично й її не любив.

В своїх розмовах і листах виявляв більше зацікавлення саме літературними справами, радився, де йому друкувати свої новелі, обговорював справу видання творів М. Черемшини та своїх. „Де я маю помістити своє оповіданячко, щоби себе не скомпромітувати, пішлю його Вам, але вперед скажіть, де надрукуєте — писав він до мене 2 січня 1925 р. — Я думаю, що Ви маєте тільки часу, що напишете мені так довгий лист, як Львів більший від Русова. Хотів бим довідатися від Вас про нові орієнтації в літературі і політиці." З особливою симпатією ставився Стефаник до Наддніпрянщини, де він бачив живе джерело українського національного життя. Зокрема він дуже цікавився розвитком української літератури над Дніпром. А про наших визначних діячів на полі науки й літератури — М. Драгоманова, М. Грушевського, Ів. Франка, М. Коцюбинського, Лесю Українку, Вол. Винниченка, не кажучи вже про Шевченка, — говорив завжди з великим пієтизмом.

З галицько-українських письменників, поза Франком, якого просто обожнював, дуже високо ставив Леся Мартовича, свого шкільного товариша і приятеля. Він зовсім щиро був тієї думки, що Мартович далеко талановитіший за нього, з чим я очевидно ніяк не міг згодитися. Розуміється, Стефаник мав рацію, заперечуючи думку деяких наших критиків, що ставляли його на чолі окремої покутської групи письменників, ніби його школи.

(Продовження буде)

Лев Шанковський

РОЗКЛАД РОСІЙСЬКОЇ АРМІЇ В 1917 РОЦІ

(З нагоди 35-річчя)

(4)

На Румунському фронті українськими стали X. Арм. корпус, XI. Арм. корпус, 4. стрілецька бригада з VIII. Арм. Корпусу, XXIV. Арм. корпус, 65 і 189. піші дивізії та 12. кінна дивізія. Коли стався розвал фронту, X. Арм корпус зі зброєю в руках подався на рідну Полтавщину. 9. піша дивізія цього корпусу з боєм пройшла Кременчук, де й пробували заступити дорогу большевицькі частини. Про „українізацію" XI. арм. корпусу розповідає у 8-ому збірнику „За Державність" його командир ген. пор. Єрошевич; цей корпус також сповнив свої завдання. 4. стрілецька бригада під проводом пполк. Удовиченка, збройно повернула до рідної Одеси, де влилась в організовану там I. пішу Гайдамацьку дивізію й проіснувала до приходу німецько-австрійських військ в Одесу, що наказали всім українським частинам демобілізуватись. XXVI. Арм. корпус (у Кімполюнзі), 65. і 189. піші дивізії, 12. кінна дивізія були бойовими стягами, що залишили буковинський фронт останніми і в порядку зійшли з позицій вже після Берестейського договору. 65. піша дивізія в бойовому ладі пішла на рідну Уманщину, де в порядку демобілізувалась.

На Кавказькому фронті українською стала 127. піша дивізія, окремі полки в туркестанських дивізіях та важка артилерія в Трапезунді. В запіллі, частинно українізувалась 3. кінна дивізія в Донбасі, всіх 17 піших і 5 кінних полків в Україні, й багато запасових піших і кінних полків поза Україною. Тільки в самій Москві стали українськими три різні полки.

Можна жалувати, що цієї військової сили не було кому скерувати до боротьби за українську державність. Замість гнати ці частини до непотрібних офензив, де вони мали важкі втрати, або тримати їх на фронті тоді, коли становище всередині країни вимагало радше їх присутсти в Україні, треба було їх спрямовувати в Україну, і не треба було давати їм наказів до демобілізації, коли на Україну наступали муравієвські банди. Помилки ці коштували нас дорого. Військовий матеріял у цих частинах був знаменитий, це признають не тільки українські мемуаристи, але й російські. Російські команди дуже часто відрізняли, чи нагороджували українські частини за воєнні успіхи, на це є багато документів. Український вояк був до кінця послушний і здисциплінований, виконував точно накази своєї команди до якої мав повне довір'я і не підлягав большевицькій пропаганді (говорю про фронтові частини ,а не про частини київського гарнізону). У результаті, український вояк ішов до бою, коли російські частини заявляли на мітюжках: „мы воевать хотим, но на позицию итти не желаем" і він тримав позиції тоді, коли російські частини здеморалізувались під впливом большевицької агітації, давно вже пішли додому. Про українського вояка, в цих частинах, очевидець, полк. Савченко писав: „Треба було подивитися на обличчя українських вояків і ви побачили б на власні очі, як народжувалися в них національні гордощі — обличчя їх сіяли, в очах палали блискавки. Це був незрівняний військовий матеріял. Та не треба було його губити." („За Державність", ч. I).

Ось так виглядав „український сепаратизм" в російській армії 1917 р. Нарис цей далеко неповний, бо годі перелічити всі ці полки й курені, що ставали українськими на різних відтинках фронту. Ось „Гайдамацький курінь", складений з українців I. Фінляндської стрілецької дивізії, в силі 1600 піших і 400 кінних бійців ,під командою сотн. Пустовіта з боєм пробивається з Північного фронту на Україну. Розбиває большевиків на Білорусі, здобуває м. Гомель, де „ліквідує" большевицьке Че-Ка, і врешті по важких боях і з великими втратами прибуває в Україну. Рештки цього куреня вливаються до полку слобідських гайдамаків у складі Запорозького корпусу. Як же інакше виглядали би Крути, коли б такий бойовий курінь і ще декілька інших, поставлено проти 6000 бандитів Муравйова.

В майбутньому, процес розкладу багатонаціональної російської армії цілком певно проходитиме швидше. У майбутньому, матимемо діло з національно свідомим вояком окупантської армії, якого не завжди ми зустрічали в 1917 році. Але між цим 1917 роком і може близьким майбутнім, досі, 35 років важкої української історії. У цих роках — I. Визвольні змагання й живі ще їх учасники, й підземна боротьба українських патріотів проти окупантів у часі між двома війнами і врешті, народжена в бурю II. Світової війни героїчна Українська Повстанча Армія, що не кидає зброї й по сьогоднішній день. Кров усіх цих наших героїв, що впали за найвищі ідеали українського народу є тією запорукою, що майбутній розклад російської армії буде вже остаточний.

(Кінець).

ХРОНІКА УКРАЇНСЬКОГО ЖИТТЯ

У ШВЕЦІЇ

Естонсько-українська співпраця затіснюється

До Представництва ВО УНРади в Стокгольмі наспів слідуючий лист підписаний Президентом Естонської Національної Ради, який дає вимовний і відрадний доказ затіснення офіційних естонсько-українських відносин.

ЕСТОНСЬКА НАЦІОНАЛЬНА РАДА

Стокгольм, 30. 7. 1952.

Українська Національна Рада Представництво в Стокгольмі

Оцим дякуємо Вам за Ваші привіти й щирі побажання, якими Ви дали вислів з нагоди 5-ої річниці Естонської Національної Ради. Вислухавши Вашої промови, Конференція Естонської Національної Ради виявила свою щиру вдячність та в численних резолюціях проголосила тверду надію й настанову на тісну співпрацю з українським народом та його центральними організаціями.

... Ми ще раз підкреслюємо наше бажання тісно співпрацювати з Вами і стоїмо завжди готові до виміни інформацій і утримування тісного контакту з Вами й Вашою організацією. Сила східньо- і центрально - европейських народів лежить у їх тісній співпраці. Тільки при взаємній співпраці ми зможемо стати силою міжнародньої ваги й таким чином осягнути найкращі і найбільші результати в праці для наших окупованих країн.

Щиро відданий Вам
А. Рей,
Голова

В КАНАДІ

Три тисячі народу на посвяченню угольного каменя в Едмонтоні

Посвячення угольного каменя Української Православної Катедри св. Івана в Едмонтоні відбулося з великим успіхом. Помимо великих дощів зібралося коло три тисячі народу з Едмонтону та околиць. Після Архиєрейської Служби Божої чину посвячення довершив Владика Іларіон, Митрополит Вінніпегу і всієї Канади.

На спільнім обіді в Катедральній залі присутні зложили $20,378.50 на докінчення Катедри, яка має бути осідком єпископа західньої епархії.

Ювілей Сестер Служебниць

Згромадження Сестер Служебниць Пресвятої Непорочної Діви Марії в Канаді в цьому році святкує 50 річчя діяльности. Сестри Служебниці заслужено святкують свій Золотий Ювілей. Сміло можна сказати, що ніяка організація, ані товариства не виконали такої великої й корисної праці, як Сестри Служебниці.

Згромадження Сестер Служебниць ПНДМ засновано дня 15. серпня 1892 в селі Жужелі ,в Галичині. Десять літ пізніше, 1902 року, митрополит Андрей Шептицький вислав перших Сестер Служебниць до Канади, щоб помогти греко-католицьким священикам у місійній праці.

„Новий Шлях" знову півтижневиком

Управа Видавництва „Новий Шлях" у Вінніпеґу повідомляє, що згідно з рішенням Загальних Зборів Спілки, як також частини передплатників, починаючи з днем 2. вересня ц. р. „Новий Шлях" почав знову виходити двічі в тижні, як попередньо, а не як тепер — тричі в тижні.

Ольга Печенюк

Панна Ольга Печенюк, з Виннипеґу, одержала назначення на посаду асистент-професорки домашньої економії в Мургед Стейт Каледж, у свтейті Кентакі ,ЗДА. Вона здобула степень „Местер оф Сайєнс" з Айова Стейт Каледжу цього року. Домашню економію вона покінчила в Манітобському Університеті в 1950 році.

НОВОПРИБУЛІ МИСТЦІ ПРИ ПРАЦІ

Мистецький клюб „Аркада", в якому зорганізувалися новоканадійські мистці в Торонті, виявляє чи не найбільшу активність поміж усіми організаціями, заснованими іміґрантами з Европи. На осінь і зиму цей клюб заплянував багату програму праці.

Члени клюбу візьмуть участь у Канадійській Красній Виставі Улюблених Занять, яка відбудеться 21, 22 і 23 жовтня ц. р. в Торонті. Вони виступлять із такими своїми працями як портрети, карикатури, скечі, глиняні моделі та дереворізи.

Від 3-го листопада ц. р. почавши клюб „Аркада" відкриває курси малювання для початкуючих. Знову ж 2-го листопада в Монтреалі відбудеться виставка мистецьких творів новоканадійських мистців. Виставку цю влаштовує Канадійське Товариство для допомоги Східньо-Европейських Втікачів. Члени клюбу „Аркада" візьмуть теж у цій виставці активну участь.

Управа клюбу повідомляє, що загальне зібрання членів відбудеться в приміщенні клюбу 158 Йонґ вул., Торонто, 15 вересня ц. р. Усіх мистців, які недавно поселилися в Канаді й перебувають у Торонті, запрошується взяти участь у тому зібранні. Бюрові години: 5-8 вечером.

„Канадійська Сцена"

ЩО КРИЄТЬСЯ ЗА ПАРТІЙНОЮ ІМПРЕЗОЮ КРЕМЛЮ?

(Закінчення зі стор. 2.)

власне, Кремлеві й потрібно.

Впорскування ілюзій своїй людності. есесерівській, посднується з черговим баламученням закордону, зокрема суспільної думки демократичного Заходу. Там готові знову змінитися враження й думки. що „СССР виразно еволюціонує в бік західного демократизму". Де ж пак? У партії дискусія, не буде страхітливого Політбюра, а така собі чемна Президія і т. д., і т. ін. Ще, чого доброго, концтабори будуть скасовані! Тож чи варто супроти них, большевиків, так настовбурчуватися? Лякати їх своїм збросниям, перешкоджати їм в їх „нормальній еволюції"? І як висновок: геть „холодну" і всяку іншу війну! Торгуємо! Торгуємо!

Як бачимо, кремлівський „президіяльно" - „дискусійний" трюк розрахований на далекосяжні наслідки і закросний з куди більшим розмахом, ніж, скажемо для прикладу, „Голос Америки" чи „Радіо Вільної Европи"!

Б. Сивенко

ВІДНОВЛЕННЯ ПРИЛЮДНИХ ЗАСІДАНЬ УВАН

Песля літньої перерви секції УВАН відновили свої прилюдні засідання, що на них члени Академії знайомлять ширші кола громадянства з своєю науковою роботою.

Перше таке засідання відбулося 13 вересня ц. р. в приміщенні УВАН в НюЙорку. Це було об'єднане засідання двох секцій — Літературознавчої й Мовознавчої, що з них складається Філологічний Відділ Академії. Заслухано дві доповіді: проф. Д. Чижевського — „Деякі рештки праукраїнської старовини в старій українській лексиці та літературі" і проф. В. Чапленка — „Розвиток української публіцистичної мови в період між 1905-1917 р.р." Проф. Чижевський говорив про зміст деяких старовинних словесних формул та дій, зафіксованих у наших і чужомовних джерелах і тепер не зовнім зрозумілих. Напр., один з наших князів згаданий із пучком соломи в руках. Тут солома означала, на думку доповідача, закон, і це збереглося досі в російськім прислів'ї „сила ломить і солому" та в давнім звичаї російської армії вивішувати віхоть соломи над тим домом чи хатою в селі, де стояли на постої солдати. Друге — кидання списа перед початком бою, трете — ламання списа, і т. д. Проф. Чапленко у своїй доповіді дав огляд розвитку української публіцистичної мови на Наддніпрянщині й Кубані після 1905 року, відзначивши в пляні зовнішньої історії труднощі журналістів і читачів, а в пляні внутрішнім — шляхи нормативного її упорядкування та шукання стилістичних варіянтів для читачів освічених і неосвічесних. Для розвитку публіцистичної мови були використані й досяги Галичини та Буковини. Як здобуток цього переіоду доповідач відзначив набутий тоді досвід видавання й редагування українських публіцистичних видань па Наддніпрянщині й Кубані, що після революції 1917 року уможливили видання багатьох українських ґазет з великими тиражами.

Третя заплянувала доповідь проф. П. Одарченка „До історії шевченкознавства", з огляду на пізній час, була перенесена на одно з дальших засідань.

С-о.

Берім участь у голосуванні

Щоб якнайбільше число людей взяло участь у листопадових виборах цього року, тепер провадиться спеціяльна кампанія, зорганізована Американською Герітейж Фундацією, яка закликає всіх і не політиків і непартійних зареєструватись і голосувати. Об'єднання 35 непартійних організацій зорганізувало Поїзд Свободи, що провадить агітацію за участь у голосуванні. Запрошується всі чужоземні часописи та радіостанції, а також національні організації приєднатись до кампанії і, не підтримувати якусь одну партію чи якогось одного кандидата, а просто закликати людей:„ Голосуйте, як ви хочете, але голосуйте".

Потреба в такій кампанії очевидна з того факту, що тільки 44% виборців у Злучених Державах брало уачсть у голосуванні 1950 року, в 1948 — 51%. Починаючи від року 1880, коли у виборах брало участь 78,4 виборців, цей відсоток ввесь час зменшувався. В 1900 р. було їх 73,5%, в 1920 — 49,3% і т. д.

В інших демократичних країнах, навпаки, ми бачимо іншу картину. В Італії в 1948 р. голосувало 89%, в Англії в 1951 р. — 83%, у Франції 1945 р. — 75%, в Бельгії в 1950 р. — 90%, в Канаді в 1949 р. — 75%.

Цьогорічна кампанія за реєстрацію та голосування провадиться з надією, що в майбутніх листопадових виборах візьме участь на 15 мільйонів більше голосів. Особливу надію покладається на нагадування населенню, що хто не буде заздалегідь зареєстрований, той не зможе взяти участи в голосуванні в день виборів. Реєстрація буде провадитися в більшості стейтів протягом вересня та жовтня.

Кожна організація, що бере участь в цій кампанії, взяла на себе окреме завдання. Американська Бібліотечна Асоціяція, наприклад, організує по публічних бібліотеках веборчі інформаційні бюра. Американська Готельова Асоціяція провадить постійне нагадування своїм клієнтам про потребу бути зареєстрованим і голосувати. Національна Асоціяція радієвих і телевізійних пересилань оголошує через радіо та телевізійні станції про кампанію, використовуючи для цього і іншомовні пересилання і т. п.

В день виборів Американський Леґіон бере на себе транспортування виборців до виборчих пунктів, якщо декому важко дістатись туди власними силами. Дівчата-скавти запропонували свої послуги доглядати дітей, хворих і господарства, поки люди будуть відсутні під час голосування.

Загальна Рада Громадської Єдности (Коммон Каунсіл) буде співпрацювати з іншими організаціями і підтримувати їх традиційну освітню громадянську програму, як частину кампанії за реєстрацію та голосування. Організації, що також хочуть взяти участь і допомогти в цій кампанії, можуть звернутись до будь-якої з вищезгаданих організацій і включитись в її роботу.

Серед організацій, що взяли на себе окремі завдання в кампанії, є такі як: Б'рнай Б'ріт, Американський хлоп'ячий клюб, Дівочий табір, Фармерська організація, Загальна Федерація Жіночих Клюбів, Товариство „Святого Імени", Національна Конференція Християн та Юдеїв, Ліґа Жінок-виборців, Союз Християнської Молоді, Національна Фармерська Юнія, Ветерани Іноземних воєн та інші.

Світове жидівство домагається відшкодовання від Австрії

Париж. — Після того, як Західна Німеччина згодилася недавно заплатити 822,000,000 долярів за втрати жидів під час панування Гітлера, світове жидівство домагається подібного відшкодування і від Австрії. Так заявив д-р Нагум Голдман з Ню Йорку, що є президентом Жидівської Конференції для матеріяльних вимог щодо Німеччини. Він разом з Моше Шеретом недавно підписав договір в цій справі з Західною Німеччиною. Повідомляють, що світове жидівство ставило подібні вимоги і до Східньої Німеччини, але не одержало жадної відповіді. Тимчасом у Ізраїлі крайня націоналістична партія Герут, яка виникла з давнішої терористичної організації Ірґун Цвай Леумі, домагається народного плебісциту, який мав би відкинути договір ізраїльського уряду з Німеччиною. Але політичні знавці твердять, що такий плебісцит був би вдався перед шости місяцями, але тепер він ствердить договір свого уряду, бо мало хто надіється, що жиди дістануть таке високе відшкодування.

ГОСТИННИЙ ВИСТУП М. МІНСЬКОГО В Л. М. КЛЮБІ

Ню Йорк. — З Літературно-Мистецького Клюбу повідомляють, що в найближчу п'ятницю, 19-го вересня, в рямках звичайних літературно-мистецьких вечорів, відбудіться гостинний виступ баритона Михайла Мінського, який дасть концерт відомих, як теж і неспіваних ще арій, пісень та романсів. П. Мінський приїхав до Ню Йорку, щоб продовжувати свої музичні студії. Співучасть в концерті візьме піяністка Леся Вахнянин, яка теж акомпаніюватиме п. Мінському на фортепіяні. В останньому часі управа Клюбу заінсталювала голосник теж в другій кімнаті, поширюючи в той спосіб можливості участи увечорах для більшої кількости осіб. П. Мінський в останньому з великим успіхом виступав на концерті з нагоди конвенції Ліґи Молоді в Клівленді.

Микола Очерет

ХОР „УКРАЇНА" НА ПЛАТІВКАХ

Ми не мали змоги чути з естради хор „Україна", а тому весь час шукали збірку платівок, наспівану цим хором і ось нам, нарешті, пощастило її дістати. Це платівки хору „Україна", що їх видало УНО в Монтреалі. Мусимо відмітити дуже гарно зроблену чільну сторінку альбому і гарно виконану збірну фотографію хористів.

Запис співу зроблений бездоганно і це дає змогу зробити правильну оцінку вартостей хору. Хор складається з 21 жіночого голосу, 27 чоловічих голосів, концертмайстра і диригента — разом 50 осіб. Ми звикли з ім'ям проф. Городовенка зв'язувати щось нове чи то в співі, чи то в репертуарі. Нам пригадуються те, прямо проголомшуюче, враження, що робив в свій час хор Дніпросоюзу, виконуючи твори Леонтовича, — тоді проф. Городовенко відкрив нам Леонтовича і весь Київ, а за ним і вся Україна заспівала „Дударика", „За городом качки пливуть", „Ой з-за гори, кам'яної" та інш. Ми пригадуємо як проф. Нестор Городовенко з хором „Думка" відкрив нам Демуцького з його примитивами, показав нам все краще з творів Козицького, Ревуцького, Вериківського, знайомив нас з кращими творами світових композиторів, переконуючи нас, що вони від перекладу на українську мову виграли, бо ж такої співучої мови в цілому світі нема.

Саме тому ми так настирливо шукали сет рекордів хору „Україна", бо знали, що там ми почуємо щось для нас нове і ми не помилились. Прослухавши весь „сет" аж двічі, хочемо тепер поділитися своїми враженнями.

Незрівняною перлиною цілого сету є Людкевича „Думи про Морозенка". Нема змоги описати враження, яке робить ця пісня — це треба почути. Скажемо тільки, що коли б увесь сет мав лише одну цю пісню, то і тоді ми настирливо рекомендували б придбати сет і прослухати „Думу", бо це неповторна нагода замилуватись красою нашого співу і було б дуже шкода втерять її. Ми глибоко переконані, що й сам хор вдруге не зможе так прекрасно виконати „Думу" і велике щастя випало на долю хору, що так виконана пісня записана і в той спосіб буде жити вікнівічні.

Награно не лише цю перлину, а цілу серію справжніх шедеврів. Ось колядка Ступницького: „Ой рано, рано кури запіли", що творить своєрідну святочну симфонію. Ця колядка має в собі обидва елементи — християнський і дохристиянський і тому передача цієї колядки творить не абиякі труднощі, з чим хор „Україна" блискуче справився і своїм виконанням створив справжній шедевр.

Бездоганно виконаний „Заповіт", що наче спеціяльно для цього хору написаний, прекрасно виконана Кошицем „Зашумила ліщинонька", як теж чудово проспівана Стеценкова колядка: „На Орданській річці".

Окремо мусимо спинитись на творах Людкевича, записаних на платівках. Тут крім згаданої „Думи про Морозенка" ще „Ой у лузі червона калина" у виконанні мішаного хору і „Янчик" у виконанні жіночого хору. Тож коли взяти всі ці речі, то треба ствердити, що проф. Нестор Городовенко вікрив нам це одного нашого ж композитора і заставив нас радикально змінити думку про творчість Людкевича. Прекрасно звучить грайливе „І шумить і гуде", де хор „Україна" показав одну свою властивість, легко справляючись з іскристим колоритом цієї пісні. Можна сміло твердити, що „Дударик" і „Щедрик" Леонтовича та „Гей колись була росіш" Демуцького, виконані хором „Україна" не гірше ніж ці пісні співала „Думка", цей виключної вартості хор професіоналів, що утримувався на державні кошти, а хор „Україна" з хором аматорів і тому ми мусимо цей хор поставити на один щабель вище від „Думки". Ми чули „Щедрик" також у виконанні Державної Української Капелі, яка саме ним в світ час покорили Париж, але ми з повною відповідальністю твердимо, що хор „Україна" виконує „Щедрик" аж ніяк не гірше, не дивлячись на те, що тут співають аматори, а не професіонали.

Нарешті остання пісня у виконанні мішаного хору це написаний Стеценком, а аранжований Кошицем „Прометей". Ми знаємо, що цей твір Стеценко написав для студентського хору Університету св. Володимира, якому й присвятив його. Розрахований він на могутній чоловічий хор студентів, що мав у восму складі до двох сот голосів і тому у виконанні цього хору це був неперевершений шедевр. Один вступ: „О батьку наш" робило 60 голосів баритонової партії і коли до них приєднувалось коло 50 голосів других басів, то творилось невимовної сили звук, який все трощив на своєму шляху. Саме з „Прометеєм" хор студентів висунувся на чільне місце між хорами столиці. Дирегент студентського хору, незабутній Олександер Антонович Кошиць аранжував цей твір на мішаний хор маючи на увазі з'єднаний хор курсисток і студентів, що мав разом десь коло чотирьох сот молодих, свіжих, прекрасних голосів. От на такий хор розрахована була ця аранжировка і тому цю пісню не слід було б включати в репертуар хору „Україна".

Незрівняно прекрасно звучить жіночий хор виконуючи Стеценкове „Рости квіте" і Людкевичевий „Янчик". Найсильніший мабуть ансамбль був складений з тридцяти голосів вибраних з двох сот голосів хору курсисток і відомий під назвою ансамбля Верховинця. Тож спів він Стеценкове „Рости квіте" краще ніж прекрасно, а жіночі голоси хору „Україна" співають цю пісню однаково прекрасно, як співав її ансамбль Верховинця. Дві пісні, виконані чоловічими голосами хору „Україна", не роблять такого гарного враження, як пісні, виконані жіночими голосами. Коли порівняти Лисенкове „Гей не дивуйтесь" у виконанні цього чоловічого хору з тим, яке ми чули у виконанні чоловічих голосів хору „Думка" за німців у Києві під керуванням таки проф. Нестора Городовенка, то мусимо визнати, що там ця пісня звучала значно могутніше і особливо в тенорвій партії.

Але це питання репертуару і ці недогляди аж ніяк не знижують вартости записаних у „сеті" рекордів пісень. Цілість є велике придбання не лише для нас, не лише для наших нащадків, але й для всього музичного світу, бо хор цілком заслужено має назву: „Україна", бо це є справжній репрезентаційний хор нашої Батьківщини — України.

СТАРШІ ОСОБИ ТОВСТІЮТЬ, ХОЧ НЕ ЗИСКУЮТЬ НА ВАЗІ

Вашингтон. — На п'ятій нараді Геронтологічного Товариства виявив д-р Джозеф Брозек ,професор університету Минесота, що старші особи, хоч не зискають на вазі, таки товстіють. Людина може мати таку саму вагу у 60 році життя, що мала в 30-ому, сказав д-р Брозек, одначе його тканина переміняється на тканину товщу. Він каже, що чоловік у віці 21 років, може мати товщу 9,8 відсотків цілого тіла, а в віці п'ятдесяти років матиме 21 відсотків товщу, без уваги на це, як виглядає.

Листування Редакції

„Читач Свободи" з Филаделфії. — Турботи діда Трохима, баби Ксені й ворожки Оксани можна було б роз'яснити без шукання значення слова „Мехіко" в словниках ботанічних термінів. „Мехіко" — це симпатична країна, що граничить на південному заході з нашою новою батьківщиною. Мешканці тої країни чудово співають, грають на усіх можливих в світі музичних інструментах, та гарно танцюють. Вродливі молодиці займаються чаруванням, як наша „Оксана".

А, якщо Вам, Вашій родині і сусідці дивно — чому „Мехіко„ а не „Мексіка", то, якщо Ви „східняк", — погляньте в правописний київський словник Голоскевича, це прочитаєте на стор. 212: „Мехіко (а не Мексіка, країна, місто, есп. Mexico не відм.)". А якщо ж Ваша „баба Ксеня" — західнячка", то нехай погляне у львівський „Правописний Словник" О. Панейка, де на стор. 356 прочитає: „Мехіко, а не Мексіка".

У Мехіко дешеве м'ясо, нафта і пригоди. Дорого одежа, мешкання і доляри. Якщо Ваша ворожка вже придбала кілька сот зелених, то може наступного літа проїхатись по тій чарівній країні.

Бути членом Українського Народного Союзу, значить належати до такої української організації, яка об'єднала в Америці й Канаді найсвідоміші українські сили в один ідейний моноліт та поставила його на службу нашим країнам та нашому поневоленому українському народові

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ УНС

АСТОРІЯ, Л. АЙ. — Трикварталні збори Бр. св. О. Николая, від. 5. відбудуться в суботу, 20. вересня, о год. 7:30 ввечорі, в галі Укр. Дем. Гор. Клюбу, 31-14 — 30 Евня. Просимо всіх своїх членів прибути на збори, бо є деякі справи до полагодження. Проситься довгуючих членів вирівняти свої довг. Суспендовані члени, якщо заплатять свої вкладки, будуть наново приняті. — М. Ливицький, предс.; Гр. Василик, кас.; П. Барнич, секр.

ФИЛАДЕЛФІЯ, ПА. — Тов. ім. Івана Франка, від. 83, повідомляє, що місячні збори відбудуться в суботу, 20. вересня, о год. 7-ій ввечорі, в Домі Тов. У. А. Горожан, 847 Н. Френклин вул. Просимо членів прибути, а членів, що довгують, проситься вирівновати свої вкладки. — С. Чорномаз, секр.

БЕТЛЕГЕМ, ПА. — Бр. св. Димитрія, від. 288, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. вересня, в год. 2-ій попол., в укр. салі. Проситься всіх членів прийти на збори. — Д. Мушастий, секр.

ВУНСАКЕТ, Р. АЙ. — Місячні збори Тов. Запорозька Січ, від. 206, відбудуться в суботу, 20. вересня, в парафіяльній салі, при 74 Геррис Еве., в год. 7. ввечорі точно. Просимо всіх членів прибути на ці збори, будуть важні справи до обговорення і до полагодження. Також дається до відома, щоб вже тепер кожний дорослий член У. Н. Союзу склав $1 на Союзівку на руки секретаря. Це була ухвала конвенції У.Н.С. — І. Кольський, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. — Тов. Любов, від. 370, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. вересня, в церковній салі, 127 Парк вул., зараз по Великій Сл. Божій. Проситься всіх членів прибути на час та вирівняти свою належитість, бо інакше подастеся їх до суспензи. — П. Воляник, предс.; В. Колесняк, кас.; Р. Голубович, фін. секр.; К. Марущак, рек. секр.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Сестр. Любов, від. 37, повідомляє, що 3-квартальні збори відбудуться в неділю, 21. вересня, в год. 3-ій пополудні, в У. Н. Домі, 214-216 Фултон вул. Просимо всіх членів прийти на означений час. Буде звіт уряду і контр. комісії. Просимо довгуючих членів сповнити свій довг, бо інакше будете суспендовані. — А. Погранична, предс.; А. Гнатюк, фін. секр.; М. Процак, кас.; А. Огар, рек. секр.

АЛЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє, що місячні збори відбудуться 21. вересня в парафіяльній галі, 803 Фронт Стр. в 2. год. пополудні. Проситься всіх членів прийти на означений час та сповнити свої членські обовязки. Довгуючі члени, якщо не вирівняють своїх вкладок, будуть суспендовані, як старші так і діти. — Д. Рудакевич, предс.; Г. Біленкий, кас.; І. Федорак, секр.

CLEVELAND, O. — St. Mary's Lodge 112 will hold its monthly meeting on September 21, 1952, at St. Peter & Paul Church hall, after the 2nd and 3rd Mass. We urge all members to attend, particularly those who are in arrears in their dues. — Ann M. Cooper, Secr'y.

ПІТСБУРГ, ПА. — Тов. Рогатинщина, від. 396, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів, що звичайні збори відбудуться в суботу, 20. вересня, о год. 8. ввечорі, в домі Frank Culupy, 2328 2nd Ave. Просимо прийти на означений час. Також напоминається членів зложити на цих зборах по $1 на Союзівку. — Ф. Цюлюпа, кас.; І. Слободян, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Збори Бр. св. О. Николая, від. 106, відбудуться в неділю, 21. вересня, в Домі Відділів У.Н.С., 843 N. Western Ave., о год. 12. вполудне. Просимо всіх членів точно прибути і заплатити свої вкладки, а довгуючих і суспендованих членів проситься прибути і вирівняти свій залеглий довг. — О. Любас, предс.; М. Попіль, кас.; Г. Дацків, секр.

ШІКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 252, відбудуться в неділю, 21. вересня, о 12. годині вполудне, у салі при 2250 Вест Кортез вул. Проситься членів прийти. — Когут, секр.

ГАРТФОРД, КОНН. — Збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 277, відбудуться в неділю, 21. вересня, о год. 2. попол., в салі Укр. Ам. Гор. Клюбу (Вітмер стр.). На порядку зборів приняття правильника Запомогової Каси Хворих одобреного гол. урядом У.Н.С., а також інші справи. Проситься всіх членів прийти на збори та вирівняти свої вкладки. — Управа.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Місячні збори Тов. Зоря, від. 69, відбудуться в суботу, 20. вересня, о 8. год. ввечорі, в галі під ч. 39 Іст 7. вул. Просимо всіх членів прийти на збори. — М. Ликтей, секр.

БОФАЛО, Н. Й. — Бр. св. О. Николая, від. 127, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. вересня, в церковній галі, зараз по співаній Сл. Божій. Крім того урядники полагоджують справи і в четверту неділю зараз по Сл. Божій в церковній галі при Fillmore & Oneida Sts. Просимо всіх членів платити вкладки начас кожного місяця, бо хто не заплатить буде суспендований. Також проситься усіх довгуючих членів сповнити ухвалу конвенції і дати $1 на Союзівку. — І. Бугла, фін. секр.; П. Володка, фін. секр.; М. Левицький, рек. секр.

СТ. ЛУІС, МО. — Тов. Володимира, від. 179, повідомляє, що місячні збори відбудуться 21-го вересня в У. Н. Домі, 2838 Magnolia, о год. 2. пополудні. Просимо всіх членів прийти на ці збори і вирівняти свої залеглості до У. Н. Союзу. По мітінгу забава для членів і членіць з перекускою. — М. Дмитришин, предс.; М. Кульчицький, кас.; М. Парацан, секр.

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ. — Місячні збори Бр. св. Івана Хрестителя, від. 270, відбудуться 21. вересня, в неділю, в 3-ій год. пополудні, в У. Н. Домі. Проситься членів прибути на збори і заполагодити справи, які остались з минувших зборів. — Уряд.

КАНЗАС СИТІ, КАНЗАС. — Бр. св. Володимира, від. 323, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. вересня, під ч. 547 Tovell, о год. 2. пополудні. Проситься всіх членів прийти на ті збори і заплатити $1 на Союзівку, бо секретар мусить гроші відіслати до гол. канцелярії У.Н.С. при кінці цього місяця. Буде також більше важних справ до полагодження. — В. Кондрук, предс.; В. Федан, кас.; Д. Яремко, секр.

НАНСТАВН, ПА. — Дня 21. вересня, о год. 3-ій пополудні відбудуться квартальні збори від. 105 в українській галі при Rowan & Clarissa Sts. Присутність всіх членів обовязкова. Якщо вимагана кількість членів не зявиться на означений час, то збори відбудуться годину пізніше без уваги на число присутних. — Управа.

МІЛВІЛ, Н. ДЖ. — Звичайні збори Тов. Запорозька Січ, від. 347, відбудуться в неділю, 21. вересня, о год. 2. пополудні, в галі де звичайно. Проситься всіх членів прийти на ті збори, бо є справи до полагодження. Просимо прийти на означений час. — С. Патен, предс.; С. Чопік, кас.; Г. Тимчій, секр.

СТ. ДЖОЗЕФ, МО. — Тов. Запорозька Січ, від. 355, повідомляє, що 3-квартальні збори відбудуться 21. вересня зараз по другій Сл. Божій, в парафіяльній. Проситься всіх членів прийти на ці збори і взяти участь у них. Ці збори є важні, що платять прибуто і річно, також повинні прийти, бо маємо важну справу обговорити. — Уряд відділу.

ЙОНГСТАВН, О. — Від. 140 повідомляє, що місячні збори відбудуться 21. вересня зараз по Великій Сл. Божій, в церковній галі,526 W. Rayen Ave. Всі члени повинні прийти і вирівняти свої залеглі вкладки, бо відділ не буде посилати більше як за один місяць за члена. Також кожний член має зложити $1 на Союзівку. — Уряд.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Бр. св. Йосафата, від. 217, повідомляє, що місячні збори відбудуться в неділю, 21. вересня, о год. 2. пополудні, в галі парафіяльній, 305 Голсон вул. Приявість всіх членів є конечна, бо маємо багато важних справ до вирішення. Довгуючих членів проситься прийти на збори та вирівняти свої залеглості бо бр. каса за ніхого більше вкладок вислати не буде. — В. Колданський, предс.; І. Деркач, кас.; А. Іванів, фін. секр.; Г. Вулавинець, рек. секр.

Посмертні Згадки

ПАВЛО СТАХІВ, член Братства св. Володимира, від. 130 УНСоюзу в Ню Йорку і довголітній його голова, помер по довгій і тяжкій недузі 13 вересня 1952 р., проживши 74 літ. Покійний походив із Залозець, Україна. Був діяльним членом української спільноти і належав до кількох братств і товариств. Полишив у глибокім смутку численну родину. Похорон відбудеться в середу, 17. вересня, о год. 10. з дому жалоби П. Ярема до гр.-кат. церкви при вул. 7-ій, на який всіх членів братства і приятелів запрошуємо. — В. И. П. Г. Лученко, секр.

ГНАТ МУРАВСЬКИЙ, довголітній член від. 170, У. Н. Союзу, помер 12. вересня, проживши 76 літ, 42 роки у Джерзі Сіті. Походив з села Седліска, Галичина. Полишив сина і дочку. Був вдовець. — В. И. П. І. Грабар, секр.

ТЕОДОР ГОРБУСЬ, довголітній член Тов. ім. Івана Франка, від. 146 УНСоюзу, помер 28. серпня 1952 р., проживши 70 літ. Покійний полишив жінку Доську і четверо дітей. Відділ утратив діяльного і жертвенного члена.—В. И. П. Тов. ім. І. Франка.

ТАРЗАН, ч. 2916. Вогняна льокада.

„Я це чую", шептав Вест. „Глибокий тріскотливий шум. Це звучить немов вогонь!"

„Там штаби вгорі!", вигукував Вест. „Ми не можемо йти далі! А дивіться на стелю! Це відблиск вогню!"

„Коли вони, очаровані, пильно дивилися на пекло з мініятюрі, тоненький язик полумено вистрілив угору з глибини ями. З тріскотом його кінчик жагучо вдирався через отвір в дасі.